

BOMBS ON TARGET (Bombák a célra)

Richard A. Chilcoat altábornagynak a [Washingtoni Nemzetvédelmi Egyetem](#) elnökének a meghívására 1998. október 3-8 között a Rektor úr vezetésével négyfős delegáció ([Dr. Szabó Miklós](#), [Dr. Harai Dénes ezredes](#), [Dr. Szabó Sándor mk. ezredes](#), Várnainé dr. Kis Ilona) látogatást tett az Egyesült Államokban. A látogatás **célja** az egyetem

struktúrájának, a karokon folyó oktató-kutató munkának, az akkreditáció tapasztalatainak és a képzést támogató rendszereknek a megismerésére volt.

Az egyetem fő campusa Washingtonban, a tiszti iskolai kar pedig Norfolkban (Virginia) található. Mély benyomással voltak ránk a tömbszerű, piros téglából épült, korinthuszi oszlopos-timpanonos bejáratú és bankár stílusban berendezett kari épületek.

Impozáns adatok mutatják a képzés méreteit is (az 1997/98-as oktatási évre vonatkoztatva): 8619 graduális hallgató, 1382 magasabb felkészültségű tiszti a szakirányú képzésben; 300 kurzus (3 naptól 10 hónapig terjedő időtartalommal); 500 konferencia, szimpózium, műhely; 6 milliónál több számítógépes oldal; 350 konferencia kiadvány, 120 publikáció fakultásonként; 1000 résztvevő néhánynapos felkészítésen.

Az egyetem **küldetése**: katonai és civil vezetők felkészítése a nemzeti biztonsági, katonai valamint erőforrás stratégiák; az egyesített és multinacionális hadműveletek, békeműveletek; információs stratégiák; forrásmenedzselés; regionális és globális védelmi ismertek nyitott és sokoldalú oktatásán-kutatásán keresztül.

Úgy gondolom, hogy a címként választott és a tiszti iskolai kar parancsnoka által figyelmünkbe ajánlott jelmondat jól kifejezi, hogy az egyetem az egységes, **professzionális katonai, biztonságpolitikai és oktatási szakemberek** kitűnő

innovatív centruma, az információs kor egyeteme. Mindenhol hangsúlyozódott és tapasztaltuk is azt a törekvést, hogy az egyetemet a jövőnek építik.

Beszámolónk lényegét az alábbi főbb oktatásszervezési, felkészítési, módszertani elvek összefoglalásába sűríttem bele:

a) **Beiskolázás:** Az amerikai tiszti hallgatókat a haderőnemektől a parancsnokok iskolázzák be, a rendelkezésükre álló kereteknek megfelelően, közel azonos arányokban pld. a National War College 195 hallgatójának összetétele: tengeri szolgálatok (haditengerészet, tengerészgyalogság, partiőrség): 45 fő; légierő: 42 fő; hadsereg: 42 fő; külföldi hallgatók (international fellows): 16 fő; civil hallgatók: 50 fő). A karokon az alap arány: **3/4 részben katona, 1/4 részben civil** hallgatók (kormányzati szervektől, ügynökségektől. stb.).

- A beiskolázás a nemzetközi hallgatók programjára a sajátosságából adódóan sokrétűbb mechanizmuson keresztül történik: vezérkari szinten döntés születik a meghívandó országokról (évente általában 20 ország); az országok által delegált 1-1 főt tartalmazó listát az egyesített vezérkar főnöke hagyja jóvá. A beiskolázott hallgatók családjukkal együtt érkeznek az USA-ba két hónappal a tanulmányi év kezdete előtt. A hallgatókkal szembeni követelmények magasak: alezredesi vagy ezredesi rendfokozat; 42 éves átlagéletkor, 20 éves szolgálati tapasztalat; 75%-ban tudományos fokozat; legalább zászlóaljparancsnoki vezetői gyakorlat; 80 pontnál magasabb nyelvi felvételi teszt, gépjárművezetői engedély (feleségnek is!); számítógép-kezelői jártasság. Az 1 fő kiválasztásakor az adott országnak célszerű arra törekednie, hogy minden tekintetben kiváló emberek, reprezentatív személyiségek képviseljék az országot és annak hadseregét. A magasabb beosztásba tervezett tisztek vannak előnyben.

A külföldi hallgatók munka és életfeltételeinek biztosíttasága magas szintű. Segítséget kapnak a család letelepedésének biztosításaihoz, nyelvtanulásához, közlekedéséhez, orvosi ellátásához, stb. A napi 100 dolláros költőpénzt a két fél együttesen biztosítja.

b) **Tanítás-tanulás-kutatás szabadsága:** Az elv érvényesül, egyenlő esélyek biztosítottak fajra, nemre, vallásra való tekintet nélkül. Az oktatásmódszertan centrumában a gondolkodás "**hogyan**"-ja áll. Fontosnak tartják a kreatív, nyitott gondolkodást. A tantervek és a tantervi modulok azt jelzik, hogy minden **eredeti, szokatlan, sajátos** dologra fokozott figyelmet fordítanak, így például említhetjük: a francia biztonságpolitikát, a kínai modernizációt, Németország egyesítését, a kubai helyzetet, vagy az etnikai feszültségeket, a nacionalizmust, az iszlám fundamentalizmust, a menekültügyet, a droghelyzetet, az arab-izraeli vagy más konfliktusokat.

- A tematikák általában a **nemzeti biztonsági**, a **nemzeti katonai** és a **nemzeti forrás stratégiákból** indultak ki, amelyekre épültek a szakspecifikus valamint

társadalomtudományi stúdiumok. (Illusztrációként a National War College curriculumuma: a katonai gondolkodás, nemzeti biztonságpolitika; katonai stratégia, hadműveletek valamint regionális tanulmányok, választott tárgyak; tengerentúli szeminárium és válságkezelési gyakorlat. Az Industrial College curriculumuma: A **stratégia** tárgykörében: stratégiai vezetés, döntéshozás; politikatudomány; a nagy stratégia részeként történelmi tanulmányok; katonai stratégia és hadviselés, nemzeti gazdasági stratégia; regionális biztonsági stratégia és választott tárgyak. A **kutatás** tárgykörében: a hatalom összetevői; kiépítés folyamata; mobilizáció, logisztikai stratégia, nemzeti gazdasági forrásmegosztás stratégia; ipar tanulmányok, választott tárgyak, tanulmányút, stb.).

- Az oktatás viszonylag új jelensége a **hemispheric** stúdium bevezetése, amelynek lényege, hogy a hallgatók megértsék az amerikai kontinens, de különösen a **latin-amerikai és karibi államok** civil és katonai gondolkodását a védelmi politikáról és a civil-katonai kapcsolatokról, a védelmi döntési folyamatot és a forrásmenedzselést.

A társadalmi, katonai jelenségeket szociológiai, szociálpszichológiai, pszichológiai, közgazdaságtani, politikatudományi, kultúrtörténeti és történelmi, jogtudományi aspektusokból is vizsgálják. Fontos szerepet kap a viselkedéstudomány, a jelenkortörténet. Ezek a társadalomtudományi tárgyak hozzájárulnak a **vezetői, válságkezelői, elemző és kommunikációs képességek** fejlesztéséhez. Az oktatott témák döntő többsége interdiszciplináris, ezért az oktatás-kutatás igényli a társadalomtudományi tárgyakat.

c) **oktatásmódszertan** igen sokrétű: előadások (többnyire összevontak); szemináriumi viták, speciális tanulmányok, tanulmányutak, hadijátékok, szimulációs gyakorlatok; gyakorlatok. A hallgatók érintettségére és részvételére épülő **aktív tanulás** (active learning) folyik, nincsenek előre kidolgozott válaszok és rögzített szerepek. Az órákon való jelenléte alapvetőnek tartják. Jelentős az önálló irodalom-feldolgozás, ami például a National War College esetében **600 oldalt hetente!** A hallgatók Platón, Clausewitz, Machiavelli, Locke, John Stuart Mill, Tocqueville, Marx szövegeket olvasnak, elemeznek, és e sor kiegészül a vietnami és az Öbölháborúról szóló kiadványokkal, Andrew Goodpaster, Maxwell D. Taylor és más tábornokok kézirataival. Az egyes kurzusok zárásához, választott témából 8-10 oldalas elemző tanulmányt kell készíteni. Gyakoriak a hallgatók által tartott 15-20 perces kiselőadások. Ki kell emelnünk a fejlett polgári társadalmak egyik jellemzőjét, hogy az oktatás magasabb szintjein hasznosítják a nyugállományú katonák szolgálati tapasztalatát, érett és higgadt szakmai tudását, elemzőképességét.

A **tanárok és hallgatók aránya** például a National War College esetében: **52:195**; az Industrial College esetében: **87:298**. A tanárokkal szembeni követelmény a szakmai kompetencia és az emberi hitelesség.

A felkészítés általában **90%-ban oktatásból**, 10%-ban kutatásból áll. A leggyakorlatiasabb jellegű az oktatás az Armed Forces Staff College-ban, ahol a hallgatókat az egyesített és kombinált törzsmunkára, a fegyveres küzdelemre és a tervezőmunkára készítik fel.

d) Külön kell megemlítenünk az **információ forrás menedzsment** kart (Information Resources Management College) mivel e területnek az egyetem önképében (vision) is fontos szerep jut. Intenzív kurzusai: információs hadviselés; információs stratégiák összpontosítása. A hallgatók megismerik az információs technológiák, rendszerek, hálózatok, modellek értékét és gyakorlatot szereznek működtetésükben. A delegációnk tagjaira nagy hatással volt az **automatikus hangfelismerő rendszer**, amely **fordítóprogramokkal** kombinálva radikális hatékonyságnövekedést eredményezhet az oktatásban. A fordítóprogram szoftvere csupán 100 dollárba kerül. Az intelligens és kiemelkedő technológiák támogatják a 21. század vezetőit. Az egyetemen hálózatban működnek a könyvtárak, az osztálytermek, előadótermek, a szemináriumi helyiségek, a szimulátorok, a távoktatás. A **távoktatásnak** az amerikai hadseregben igen jelentős funkciója van, gondoljunk a hadihajókon, a tengeralattjárókon és a tengerentúli helyőrségekben szolgálatot teljesítő katonákra.

e) **Jelentősek a civil-katonai kapcsolatok**. Fontosnak tartják a civil közvélemény megítélését a katonai felkészítésről. Az amerikai történelmi tapasztalatok (észak-dél ellentét; regionális feszültségek, a háborús veszteségek, stb.) is megerősítik a civil-katonai kapcsolatok széleskörű fenntartásának szükségességét, fejlesztését. Évi 20.000 látogató (állami és katonai vezetők, delegációk, stb.) fordul meg az egyetemen. A magyar hallgatók megerősítették ezt.

- A Field Study program keretében - amelyet Colin Powell tábornok kezdeményezett - a nemzetközi hallgatóknak tanulmányút keretében bemutatják az ország eredményeit és árnyoldalait, hogy megfelelően tudják képviselni visszatérve hazájukba az amerikai értékeket és perspektívát (megtekintik az ipari centrumokat, a történelmi emlékhelyeket, látogatást tesznek kormányzerveknél, szakszervezeteknél, családoknál, járőröznek rendőrökkel, ellátogatnak börtönökbe, rezervátumokba, farmokra, stb.).

Összességében azt tapasztaltuk, hogy:

● Az egyetemi és főiskolai szintű oktatás-kutatás magasan szervezett, vezetett és támogatott, jellemzője a minőség és az aktív hallgatói részvétel.

● **Az egyetem akkreditációjában meghatározó funkciója volt a kritikus önértékelésnek. A tisztí iskolai kar kivételével a karokat akkreditálták.** Az Altábornagy úr az önértékelésük egy példányát átadta egyetemünk rektorának.

● Az oktatást-kutatást támogató könyvtári és számítógépes hálózat **modellértékű**. (A könyvtárak 500.000 kötetet, 50.000 osztályozott dokumentumot, több 10.000 mikrofilmet, CD-t, több ezer periodikát, kéziratot, stb. tartalmaznak.)

● Természetesen delegációnk napi munkájának értékelései során felvetődtek az eredményesség mellett a **valószínűsíthető nehézségek is**, így például: Törekvés van a katona-oktatók tudományos fokozatszerzésének motiválására, de az elmarad az igényektől, vagy csak a második fokozatig jut el (Master). Az oktatás alsóbb szintjein nem könnyű a tantervek, tematikák összeállításánál a megfelelő egyensúly megtalálása az **innerváció (drill)** és az **educatio** között. A politikaközeli tárgyak és a napi politikai történések kapcsolata - különös tekintettel az **etikai aspektusra** - ambivalensnek hathat esetenként.

Összehasonlítva a két egyetemet azt mondhatjuk, hogy a szakok tantervei, tematikai főbb elemeikben (szaktárgyak, társadalomtudományok, szakszempikumok) összevethetőek. A tudományos képzés nálunk szélesebb körű. Egyetemünkön a nemzeti biztonsági és nemzeti katonai stratégia elfogadásukat követően kerül be az oktatásba.

Az amerikai hadsereg méreteiből valamint a politika, az ipar és a hadsereg sokoldalúbb kapcsolatából adódóan tagoltabb a képzés állománykategóriák szerint a tiszti iskolától a tábornoiki kurzusokig (Capston) valamint szerkezetileg (tudományterületileg) is szélesebb a spektrum.

A tanárok munka- és a hallgatók tanulási feltételei nem összehasonlíthatóak. A magyar hallgatók szorgalmáról, nyitottságáról, szakmai felkészültségéről, nyelvtudásáról, aktivitásáról igen jó véleménnyel voltak a karoknál. Hallgatóinknak a legtöbb problémát a rövidítések, betűszavak tömkelege és gyakorisága okozza a beszédben.

Egyetemünk rektora meghívta Richard A. Chilcoat altábornagyot budapesti látogatásra.

Dr. Harai Dénes ezredes